

Monumentnummer*: 523703

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 22 augustus 2002
Kadaster deel/nr 82922/136

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Ulft Oude IJsselstreek Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Ulft

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Gendringen C 2639

Omschrijving**

Inleiding

WATERTOREN met BIJGEBOUW en TUINMUREN, gebouwd in 1938 naar een ontwerp van G.J. Postel Hzn (1887-1945) in Delftse School-stijl. Postel heeft ook de watertorens van Doetinchem (1938) en Aalten (1943) op zijn naam staan. Met name met de laatste vertoont die van Ulft verwantschap. De toren is 37,1 m. hoog en bezit een betonnen, vlakbodem-reservoir met een inhoud van 400 m³. De watertoren in Ulft is gelegen op een verhoging, waarschijnlijk een rivierduin, aan de oostzijde van de Oude IJssel, in het buitengebied van Ulft. Aan de voorzijde van de in Delftse School-stijl uitgevoerde toren bevindt zich een met grasbegroeid glooiend voorplein (waaronder een modern reservoir). Een lage tuinmuur in de vorm van twee gebogen armen lijkt het voorplein deels te omvatten. In het midden van de lage muur bevindt zich een stalen ingangshek waarin de letters 'NV' en 'WOG' zijn aangebracht. Middels twee hoger opgemetselde muurtjes sluit het hek aan op de achterliggende toreningang. Door deze aanleg wordt een licht monumentale indruk verkregen. De toren is met de achterzijde naar de IJssel gekeerd. Naast de toren is een bijgebouw met gedeelde functie van werkplaats/ garage/schuur op rechthoekig grondplan gelegen, dat aansluit op een van de armen van de lage tuinmuur.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De toren is opgebouwd op een cirkelvormig basement en bestaat uit drie hoofddelen waarbij de lekvloerverdieping de schacht en het reservoir van elkaar scheidt. Op de betonnen schacht en een in pandig geplaatste zeshoekige middenkolom rust het waterreservoir. De constructie wordt aan de buitenzijde door een ronde ommanteling van baksteen geheel aan het oog onttrokken. De geel/rode baksteen is gemetseld in noors kettingverband. De schacht wordt geschoord door zes rondom geplaatste betonnen kolommen die eveneens met baksteen zijn bekleed. In elk van de zes muurvlakken tussen de kolommen, komt beneden een (thans wegens vandalisme) dichtgezet maar oorspronkelijk vierruits raam voor. Alle ramen in de toren rusten op lekdorpeltegels. De ramen zijn alle gelijk aan de twee op verschillende hoogte in het muurvlak geplaatste ramen. Deze zijn spiraalsgewijs in de hele schacht aanwezig en corresponderen met de omlopende trap aan de binnenzijde van de schacht. De oostelijk gelegen ingangspartij, is uitgebouwd maar blijft binnen de dikte van de twee flankerende steunberen. De stalen deur is voorzien van een lichtspleet met glas. Ter weerszijden hiervan zijn vier terracottategels met de wapens van Wisch, Gendringen, Dinxperlo en Gelderland verwerkt. De entree is voorzien van een lessenaarsdak met afgeronde lekrand en is met koper bedekt.

Op 3/4 van de hoogte bevindt zich de lekvloerverdieping die een omlopende glazen wand van stalen kozijnen met kathedraalglas bezit. Aan de buitenzijde van de schacht bevindt zich een open trans met smalle doorgangen door de steunberen. De metalen balustrade bestaat uit een eenvoudige geometrische detaillering. De trommel bovenaan rust op de steunberen en bevat het reservoir. Het merendeels gesloten muurvlak wordt enkel door zesmaal twee boven elkaar geplaatste stalen tweeruits raampjes, waarvan de benedenhelft is uitgevoerd als valraampje, onderbroken. Onder de overkragende dakrand bevinden zich in totaal acht stalen enkelruits raampjes. De koperen dakbedekking van de betonnen kegelvorm die het reservoir-gedeelte kenmerkt, is vanaf de grond niet zichtbaar.

Het INTERIEUR van de toren heeft in de jaren tachtig van de 20e eeuw wijzigingen ondergaan, waarbij de open skelet-structuur is verdwenen. Oorspronkelijk bestond het interieur uit de betonnen zeshoekige middenkolom met op regelmatige afstand divergerende verbindingsbalken met de buitenkolommen. Aan de binnenzijde van de schacht, die is bekleed met een groot formaat baksteen op zijn kant bevindt zich nu nog steeds een omlopende trap. In deze situatie was het mogelijk vanaf de begane grond ongehinderd naar de lekvloerverdieping te kijken. Door de plaatsing van betonnen vloerdelen telt de toren thans zes verdiepingen. Op de trans ter hoogte van de lekvloer komen twee ijzeren enkelruits deuren voor waarvan er een via een trap tussen het reservoir en de muur van de schacht toegang geeft tot de kegelvormige ruimte boven het reservoir. Op de begane grond bevindt zich thans de machinerie. Beneden maaiveldniveau is een kelder aanwezig en een buiten de toren gelegen, eerder genoemd, reservoir van ca. 800 m³.

Het voorplein lijkt deels te worden omvat door een lage TUINMUUR in de vorm van twee gebogen armen. In het midden bevindt zich een stalen ingangshek waarin de letters 'NV' en 'WOG' zijn aangebracht. Door middel van twee hoger opgemetselde muurtjes sluit het hek aan op de achterliggende toreningang.

Het BIJGEBOUW is links van de toren gesitueerd en is met de nok oost-west georiënteerd. Op de voorgevel met dubbele deuren sluit de tuinmuur aan die zich vanuit het draaihek voor de ingangspartij van de toren in deze richting voortzet. Het langwerpige gebouw is gedekt met een overstekend zadeldak met rood-bruin genuanceerde, Romaanse pan. De eindgevels worden door een dakrand met eindpannen afgesloten. De brede geprofileerde houten bakgoot waarin oorspronkelijk een koperen goot is thans voorzien van zink en wordt door gesneden klossen ondersteund.

De VOORGEVEL is breder ten opzichte van de zijgevels. In de voorgevel is een houten dubbele opgeklampte garagedeur opgenomen onder een segmentboog bestaand uit een streklaag en voorzien van een uitgemetselde koppenlaag. Alle vensters in de zijgevels worden segmentboogvormig beëindigd met een uitgemetselde koppenlaag en bezitten lekdorpeltegels aan de onderzijde. De LINKER

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ZIJGEVEL bezit drie vensters bestaand uit tweeruits ramen waarvan de onderhelft als klappaam zijn uitgevoerd en tweeruits bovenlicht. De ACHTERGEVEL bezit een houten deur van kraaldelen. Het deurkozijn rust op hardstenen neuten en dito dorpel en is evenals de vensters segmentboogvormig afgesloten. De gevel bezit schouders die de goot ondersteunen. De RECHTER ZIJGEVEL is symmetrisch ingedeeld met vier vensters van het in de linker zijgevel beschreven type. In het midden is de deur geplaatst die identiek is aan de deur in de achtergevel.

Waardering

De WATERTOREN en BIJGEBOUW met TUINMUUR in Ulft zijn gebouwd in 1938 door architect G.J. Postel Hzn.

- Van architectuurhistorisch belang als goed voorbeeld van een op een functioneel, bedrijfsmatig ensemble toegepaste Delftse Schoolstijl, zoals die in het bijgebouw en de monumentale aanleg het duidelijkst tot uitdrukking komt. Het ensemble is van belang als goed voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de watertorenbouw. De watertoren en bijgebouw vallen op door bijzondere esthetische kwaliteiten van het overwegend gaaf gebleven, zorgvuldig vormgegeven ontwerp, waarbij daarnaast de aandacht voor de monumentale aanleg opvalt. De watertoren dient daarnaast als goed voorbeeld van het werk van de architect G.J. Postel Hzn. waarbij zijn adagium 'het gebouw geïntegreerd in de omgeving' duidelijk tot uitdrukking komt. De watertorens in Aalten en Doetinchem vormen eveneens goede voorbeelden van door hem ontworpen watertorens.

- Van stedenbouwkundig belang vanwege zijn zelfstandige ligging op een met bosschages begroeide verhoging met een open voorplein. Het ensemble bezit een zeldzaamheidswaarde qua aanleg, structuur en relatie met de omgeving. De watertoren in het bijzonder heeft een bijzondere betekenis voor het aanzien van het dorp Ulft.

- Van cultuurhistorische belang vanwege zijn bestemming, welke verbonden is met de technische ontwikkeling van de voor de volksgezondheid belangrijke drinkwatervoorziening in de eerste helft van de 20ste eeuw.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf